

Štefucova ata in mama (zapis po pripovedovanju Antona Maleja)

Iz raziskovalne naloge Mirjam Noč: Moji predniki iz družinskega arhiva, Osnovna šola Koroška Bela, 1995.

Ata se spominjam, ko je bil pri 55 letih zaradi burnega življenja že precej izčrpan. Stalno je žvečil tobak, le ob praznikih si je prižgal cigaro. Veliko je bral, poleg časopisov predvsem romane. Njegov stalni prostor je bil za pečjo v hiši, kjer je ležal od oktobra do aprila tudi ponoči. Zelo je bil navezan na svojega delovnega konja Fuksa, s katerim je vozil za domače potrebe ali po naročilu drugih. Oba sta bila počasnih korakov in prevažala sta ali premog in drva s postaje ali gramoz za občinske ceste ter se ustavljala pred vsako gostilno, da je ata popil kozarček žganja ali piva. Doma pa je imel navado piti špirit s cikorijo, ki ga je za več kot polovico zalival z vodo. Pijača in tobak sta mu naredila toliko sline, da je stalno pljuval kar po tleh ali pa v pljuvalnik, napolnjen z žaganjem. Jeseni in pozimi je največ vozil za »fabričane«. Tako je spravil skupaj nekaj denarja, saj ga je kmetija navrgla bore malo.

Ata je bil edini sin posestnika, ki je imel tri sestre. Bili so otroci polkmeta Tomaža Maleja in Margarete, rojene Smolej. Ata se je poročil pri 27 letih s Polonijo Pogačar, ki pa je ob porodu prvega otroka, hčere Angele, umrla. Zato se je leta 1900 poročil drugič in to s Frančiško Žilih iz Gorij ter z njo imel še pet otrok, od katerih so trije umrli še čisto majhni. Po rojstvu zadnjega je mati leta 1908 umrla za posledicami poporodne vročice. Da družina ne bi ostala brez žene in matere, je pri 39 letih poročil komaj 19-letno dekle iz delavske družine, ki je takrat služilo pri njem, in sicer mojo mamo Marijo Vengar. Pravili so, da ga je še po poroki ogovarjala kar s stric France. Z njo je imel še deset otrok, ki so se rojevali neprekinjeno vsako leto. Tako se je njegovo življenje odvijalo v vsakodnevnem boju za preživetje 14 otrok. Kmetija je bila majhna. Pridelki so zadoščali le za pol leta. Vse pa je poslabšala še prva svetovna vojna, saj je bil poklican na fronto v Galicijo, kjer je kot starejši letnik služil vojsko s prevozi vojaškega materiala.

V požaru na Koroški Beli je pogorela tudi naša hiša, zato jo je ata le s hudimi napori obnovil. Težke udarce pa je moral prenesti tudi v času druge svetovne vojne. Sina in hčer so odpeljali v lager, enega svaka so odpeljali v begunjske zapore, drugega so ustrelili v domači vasi, sam sem moral v nemško vojsko, kasneje pa v partizane,

med vojno pa je umrla tudi naša mama. Ata je umrl leta 1947 pri svojih 67 letih. Ko je prišla služiti k Štefucovim, je mama imela komaj deset let, po devetih letih, ko so bili pri hiši že štirje otroci, pa se je poročila z gospodarjem. Med prvo svetovno vojno je pri svojih 25 letih imela na skrbi že šest otrok. Morala je znati čarati, da je uspela vse preživeti. Vedno je bila oblečena v temne obleke, čeznje je nosila predpasnik, na glavi pa ruto. Zaradi dela na njivi in v hlevu se je le ob nedeljah ustavila in se usedla na klop pred hišo ali k mizi v hiši, kjer je prav hitro zadremala. Pozimi je pletla iz domače volne za nas otroke. V hlevu je bilo vedno od šest do osem ovc. Volno je dajala prest v domačo predilnico k Joštanu. Sama je pletla predvsem nogavice in rokavice, jopice pa se je lotila le redko. Pletla je na način, ki je bil takrat v navadi, »na burcelj«. To je bil iz usnja sešit ploščat omot, polnjen s pravo žimo, ki si ga je zataknila za pas, v pripravljeno luknjico vtaknila eno iglo, z drugo pa je preko prve pletla. Drugih ročnih del se zaradi pomanjkanja časa ni lotila. Šivalni stroj je kupila sredi tridesetih let na obroke, a za hčer Ivanko.

Malejev hlev in skedenj leta 1985 (hrani Jože Kristan)